Rekreačný chodník Sovia poľana

Kraj:	Prešovský
Okres:	Stará Ľubovňa
Geomorfologická jednotka:	Spišská Magura
Geologická jednotka:	vnútrokarpatský flyš
Chránené územie:	prírodná pamiatka Jaskyňa v Čube
Prístup:	bus Podolínec, centrum a pešo k severu miestnou komunikáciou do doliny Krížneho potoka sčasti po zelenej turistickej značke (4,8 km s prevýšením 120 m)
Východisko:	Podolínec, dolina Krížneho potoka, Ferova búda
Trasa:	Podolínec, dolina Krížneho potoka, Ferova búda – Sovia skala – Sovia poľana – turistické rázcestie Košiare – Jaskyňa v Čube – Ferova búda
Dĺžka, prevýšenie:	5,3 km, prevýšenie 260 m
Čas prechodu:	2 h
Počet zastávok:	7
Náročnosť:	mierne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, banícke, lesnícke

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: V strednej časti je trasa krátko súbežná so žltou turistickou

značkou.

Rok otvorenia: 2021

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave (2023).

Textový sprievodca: nie je; zriadovateľom chodníka poskytnuté informačné panely > .PDF

Kontakt: Lesy mesta Podolínec, s. r. o., ul. Jozefa Smreka 3, 065 03 Podolínec, tel. 052 / 4391 415

Poznámka: K rekreačnému chodníku (nie k jeho východisku) vedú dve ďalšie – kratšie – turistické prístupové trasy z Vyšných Ružbách (3,2 km s prevýšením 120, resp. 220 m).

Upozornenie: Úvodný informačný panel na ortofotosnímke územia rekreačného chodníka nezobrazuje – ako býva zvykom – polohu (siedmich) informačných panelov v teréne, ale desať rôznorodých orientačných bodov na jeho trase (vyhliadky, skaly a pod.).

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. V prípade školskej exkurzie zriaďovateľ rekreačného chodníka (info v Kontakte vyššie) na požiadanie poskytuje sprievod lesného pedagóga (tel. 0903 789 287).

Odporúčame pridať si návštevu geovedne zaujímavých lokalít v kúpeľoch Vyšné Ružbachy.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Podolínec. Mesto na severe Slovenska juhozápadne od Starej Ľubovne na styku Popradskej kotliny, Spišskej Magury a Levočských vrchov s intravilánom pozdĺž rieky Poprad. Prvýkrát sa písomne spomína v roku 1235. Pôvodnú slovanskú osadu v rokoch 1241 a 1285 zničili mongolské vpády do Uhorska. Územie však rýchlo osídlili šoltýsi a už koncom 13. storočia sídlo získalo mestské privilégiá a bolo opevnené. Naďalej sa mesto rýchlo vďaka remeslám a obchodu rozvíjalo a v roku 1412 získalo od kráľa Žigmunda výsady slobodného kráľovského mesta. Ten ho však čoskoro spolu s ďalšími spišskými mestami dal do poľského zálohu (1412 – 1772). Úpadok významu mesta na konci 19. storočia sa zastavil vybudovaním železnice (spojenie s Popradom v roku 1893, predĺženie trate do Plavča až v roku 1966). Vznikla tu píla a menšia mechanická tkáčovňa. Pre veľký počet zachovaných historických stavieb i celkový charakter historického centra bolo mesto v roku 1991 vyhlásené za **mestskú pamiatkovú rezerváciu**. Z mestských hradieb z 15. – 16. storočia pôvodne s 18 baštami, troma strážnymi vežami a dvoma bránami – severnou a južnou – sa dodnes zachoval ich južný úsek s troma baštami a severný so štyrmi baštami a obrannou vežou. V 15. storočí stál na mieste súčasnej radnice (prestavanej v roku 1903) na južnom konci námestia mestský hrad s vlastným opevnením. Pozdĺžne námestie s nepravidelným pôdorysom je lemované renesančnými meštianskymi domami. V jeho strede stojí pôvodne ranogotický, neskôr viackrát prestavaný rímskokatolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie z druhej polovice 13. storočia s nástennými maľbami a barokovými oltármi v interiéri a pri ňom spišská hranolová renesančná štvorpodlažná zvonica z roku 1659. Na severovýchodnom okraji mesta na cintoríne stojí zrejme najstaršia stavebná pamiatka – jednoloďový rímskokatolícky **kostol (kaplnka) sv. Anny**, pôvodne románska stavba z druhej polovice 13. storočia, dodnes viackrát prestavaný z osembokej rotundy s podkovovitou apsidou. Za severnými hradbami sa nachádza **komplex bývalého ranobarokového piaristického kláštora**, ktorý v roku 1642 založil Stanisław Lubomirski, správca spišských miest v poľskom zálohu. Areálu i celému mestu dominuje dvojvežový

barokový kostol sv. Stanislava z polovice 17. storočia s najväčším oltárnym obrazom na území Slovenska (4 × 7 m), obkolesený dvojpodlažnými kláštornými budovami pevnostného charakteru s vnútorným nádvorím po oboch stranách. V roku 1919 odídených piaristov nahradili v roku 1922 redemptoristi, ktorí tu sídlia odvtedy s rôzne dlhými prestávkami dodnes.

Prírodná pamiatka Jaskyňa v Čube. Malé chránené územie v južnom okraji východnej časti Spišskej Magury západne od Vyšných Ružbách vyhlásené v roku 1994 na ochranu jaskyne v masíve vrchu Čuba (870 m n. m.) v tmavosivých gutensteinských vápencoch stredného triasu. Vo vnútri 20 m dlhej fluviokrasovej jaskyne (t. z. vytvorenej podzemnými tokmi a priesakovými vodami) je vo vstupnej časti skromná sintrová výzdoba (drobné hrčky a záclonkovité náteky). Jaskyňa je verejnosti voľne prístupná.

Prírodná pamiatka Jaskyňa v Skalke. Malé chránené územie v južnom okraji východnej časti Spišskej Magury severovýchodne nad Toporcom vyhlásené v roku 1994 na ochranu 25 m dlhej fluviokrasovej **Jaskyne pod Skalkou** v južnom svahu Končistého vrchu (951 m n. m.). Jaskyňa je verejnosti voľne prístupná.

Vyšné Ružbachy. Obec severne od Podolínca vo východnom okraji Spišskej Magury v doline Rieky a Zálažného potoka, jej prítoku, s miestnou časťou **Ružbachy-kúpele** s funkciou klimatických a minerálnych kúpeľov. V podhorskom území s bohatým výskytom minerálnych prameňov, súvisiacich s tektonicko-geologickou predispozíciou, sa od 15. storočia rozvíjali kúpele využívajúce hydrouhličitanovo-sírnu a vápenato-horečnatú slabomineralizovanú vodu s teplotou 24 °C a výdatnosťou 33 l/s. Najväčší rozvoj zaznamenali v 19. a na začiatku 20. storočia – z tohto obdobia pochádza viacero liečebných domov, ktoré sú kultúrnymi pamiatkami. V oblasti vyviera 14 prameňov, z ktorých sa pri liečbe nervových chorôb, krvného tlaku, chorôb z povolania a i. využíva prameň Izabela. Sprievodným javom výronov minerálnych vôd je okrem výduchov životu nebezpečných plynov (!lokalita Smrtná jama) mohutná tvorba akumulácií travertínu vo forme travertínových kôp, terás, kráterov či jaskýň (3 m dlhá korózna **Jaskyňa pod terasou**). Na východnom okraji kúpeľného areálu sa nachádza termálnou minerálnou vodou vyplnený **Kráter**, ktorý je svojím priemerom 20 m a hĺbkou 3 m najväčším travertínovým kráterom na Slovensku (ďalšie blízke menšie krátery sú bezvodé). Osobitou stavebnou i krajinárskou dominantou kúpeľov a kultúrnou pamiatkou je **Biely dom**, obdĺžniková dvojpodlažná budova z lokálneho travertínu s kultúrno-spoločenskou funkciou (kasíno, reštaurácia, kaviareň, bar), ktorú na hrane malého travertínového lomu vybudoval pre svoju manželku Izabelu de Bourbon, španielsku princeznú, inšpirovaný palácom v Monte Carle v rokoch 1923 – 1931 poľský šľachtic Jan Zamoyski. Bývalý travertínový lom juhovýchodne od intravilánu obce sa premenil na areál **medzinárodného sochárskeho sympózia**, najstaršieho na Slovensku. Postupne tu od roku 1964 vytvorených viac ako 100 umeleckých diel autorov zo 14 krajín sveta tvorí nevšednú galériu pod holým nebom, v roku 1997 vyhlásenú za národnú kultúrnu pamiatku.

Travertín > heslo v Náučnom chodníku Sivá Brada – Dreveník

Spišská Magura. Masívne pohorie oválneho pôdorysu medzi Ždiarom, Lendakom, Vyšnými Ružbachmi, Červeným Kláštorom a Osturňou, susediace na juhu s Podtatranskou brázdou, Tatrami a Podtatranskou kotlinou, na východe s Levočskými vrchmi, Spišsko-šarišským medzihorím a Pieninami a na severozápade štátnou hranicou s Poľskom (tam Pieniny a Podhale). Ide o flyšom – paleogénnymi pieskovcami a ílovcami – budovanú tektonicky vyzdvihnutú kryhu, z juhu ohraničenú strmými svahmi s krátkymi dolinami. Prejazdné lúčno-lesné Magurské sedlo (949 m n. m.) delí pohorie na dve podobné časti. Najvyšším vrchom je Repisko (1 259 m n. m.) na západnom okraji horstva severozápadne nad Ždiarom. Vo východnej časti, v severnom a východnom okolí Vyšných Ružbách, vystupujú spod flyša ako ostrov mezozoické horniny, napr. vápence, dolomity, zlepence, kremence, brekcie, pieskovce. V mieste križovania zlomov na juhovýchodnom okraji tohto tektonického okna vznikli pri minerálnych prameňoch mohutné uloženiny travertínu a penovca, vytvárajúce travertínové terasy, kopy, krátery

(jeden s jazerom, niekoľko suchých). Mnohé predovšetkým hydrouhličitano-síranové, vápenato-horečnaté, hydrouhličité termálne pramene s teplotou do 24 °C tu podmienili rozvoj kúpeľníctva už od konca 16. storočia. S prameňmi súvisí i lokálny prírodný výron oxidu uhličitého v jednom z bezvodých travertínových kráterov, ktorého intenzita v čase kolíše. Smrtiaci plyn na dne krátera ohrozuje najmä drobné živočíchy (nebezpečenstvo v prípade vstupu je označené tabuľou umiestnenou na dne krátera). V oblasti celého pohoria sú priaznivé litologické podmienky pre hojnú tvorbu zosuvov. Viaceré z nich prehradením doliny viedli k vzniku neveľkých jazier (Jezerské jazero, Osturnianske jazero, Veľké jazero, Malé jazero).

Názvy informačných panelov

1. Rekreačný chodník Sovia poľana
2. Stopy baníctva v podolínskych lesoch
3. Lesníctvo
4. Stromy
5. Reč rastlín
6. Lesná fauna
7. Poľovníctvo

